

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, Zwolle; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr P. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Kenzer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Broestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij voornthetaling.

Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentie: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Het jaar 1928. I. — Uit de Schrift: De Rots der Gelooven (Ps. 102:28). — Kerkelijk Leven: De broeders van De Schilder. — Lit. en Kunst: Callenbach's Kerstboek. — Pop.-Wetensch. Schetsen: Iets over het beeld van Jesus in de moderne literatuur XI. — Stemmen uit onze Kerken: Onze houding tegenover de Hervormde en andere Kerken. — Perschoonw. — Kerknieuws.

HET JAAR 1928.

I.

Koopt elke Oudejaarsavond ons om te gedenken de wegen des Heeren, zowel in den intiemsten kring van ons persoonlijk en huiselijk als in den brederen van ons kerkelijk, nationaal en internationaal leven: de komende eischt van ons een gedenken in hogere intensiteit dan gewoonlijk.

Wie zich niet vergenoegt met een banaal leven van het eene jaar in het andere uit, wie in het volgend jaar meer ziel dan een da capo van het vorige, zal zich vanzelf bezig houden met een karakterontleding van het scheidende jaar.

Deze vraag zal domineeren: waardoor heeft 1928 zich van 1927 onderscheiden? Wat speciaal heeft het jaar, dat bijna ten einde is tot ons te zeggen en wat is het spirituele, dat wij daarom tot God hebben te zeggen?

Onze schuldbelijdenis mag niet op iederen Oudejaarsavond dezelfde zijn. Evenmin onze dank. Want dan zouden wij miskennen de veelvormige wijsheid, waarmee de Koning der eeuwen de geschiedenis schrijft.

Waardoor heeft dan 1928 zich gekarakteriseerd? Velen in ons land zullen er de heugenis aan bewaren als het jaar van de Olympische Spelen. Van hen, die roepen: „geef ons brood en spelen“ kan dit niet verwonderen. Maar het christenvolk, dat zoo geheel andere behoeften kent, dat bij iets hoogers leeft, zal de eer, welke ons vaderland te beurt viel, dat op zijn bodem die spelen werden gehouden, twijfelachtig vinden. Daarenboven waren ze te episodisch, dan dat men ze werkelijk internationale of nationale beteekenis zou mogen toekennen. Ze hebben ons land niet tot een internationaal centrum gemaakt. Integendeel. Ze hebben stroomden van vreemdelingen juist buiten ons land gehouden en andere stroomden, welke kwamen opzelden, trokken zich even haastig terug als ze opgekomen waren. Gelukkig bleven ook de nadeelige gevolgen, welke men vooral in een epidemische zedeloosheid dachtte, uit. Gelijk de sporen der Bruggezen aan het Velser strand door de dagelijksche schoonmaak der machtige zee reeds lang zijn uitgewischt, zoo zijn ook de sporen van die Spelen zelf — uitgenomen dan het grootere Stadion, dat zij te Amsterdam achterlieten, door den krachtigen golfslag van het hedendaagsche leven geheel genivelleerd.

Ook de vliegtochten naar Indië en de luchtkruisertocht over den Oceaan, hoe stoutmoedig en bewonderenswaardig op zichzelf ook, vermogen dit jaar geen relief te geven, want zij hielden slechts recordverbeteringen van vroegere jaren in. Rijk aan rampen is het jaar geweest, inzonderheid aan stormrampen, maar een rampjaar behoeft het deswege nog niet te worden geheeten. Vergissen wij ons niet, dan behoort de karakteristiek van 1928 hierin te worden gezocht, dat het ons schier doorlopend tot gedenken noodde. En dan niet tot gedenken van feiten, die hoe gewichtig ook voor enkelingen, toch altijd slechts

relatief belang hebben, maar tot gedenken van universeele daden des Heeren.

Wij hebben daarom op den laatsten avond des jaars bovenal te gedenken, dat God ons deed gedenken.

Heel de wereld moest in 1928 gedenken. Zij heeft ook gedacht. Al was het waarlijk godvruchtig gedenken schaarsch.

Want echt gedenken is geveeldig moeilijk. Hij, die geen vreeze Gods voor zijn oogen kent, kan het niet.

Hij kan alleen maar zich herinneren.

Hij kan slechts spreken tot zijn vrouw of vriend: zeg, weet je nog wel van toen en toen?

Maar gedenken in den vollen zin is: God erkennen in de historie.

Daarvoor was in 1928 geboden gelegenheid. 1918—1928.

Deze twee jaren werden als vanzelf gekombineerd.

Den 8ten Januari van 1918 deed president Wilson een ster van hoop opgaan, een ster niet met de gebruikelijke drie tot zes, maar met niet minder dan veertien punten.

En ofschoon die ster verschoot, de lichtglans der hoop was, hoewel verzonken achter den horizon, aan den avondhemel nog zichtbaar.

In Maart werd te Brest-Litovsk vrede gesloten met Rusland.

De laatste October bracht den wapenstilstand met Turkije.

De gedenkwaardige 11de November die tusschen de Centrale en de Geallieerde mogendheden.

En wel werd de officiële vrede eerst in het volgende jaar geteekend, officieus had hij dan toch reeds in 1918 zijn entree gehouden.

Voorwaar, van een joyeuse entree was geen sprake.

Zware, zwarte jaren volgden met dragouderslap.

Men trok een vergelijking tusschen de verschrikkingen van den oorlog en de verschrikkingen van den vrede en men wist soms niet, welke te verkiezen waren.

En nog altijd zijn er zwaarmoedige naturen, die klagen, dat er slechts weinig is veranderd.

Doch nu, na tien jaren, teekent het verschil tusschen het voorheen en thans zich toch in blijde duidelijkheid af.

De erfenis van den oorlog drukt Europa nog ter neer.

Maar de gestalte van ons oude werelddeel is niet meer zoo gebogen.

Er vielen ontegenzeggelijk lasten van de schouders af.

Toenadering tusschen voormalige vijanden kan niet geloofend, al vordert die ook met twee schreden voorwaarts tegen één achterwaarts.

In verschillende landen, waar het finncieel evenwicht was geschokt, is thans stabiliteit verkregen.

De kwellingen der distributie zijn zoo goed als vergeeten.

Slechts verzamelaars weten nog nauwkeurig, hoe de broodkaarten er uit zagen.

De niet bepaald frissche nasmaak van de eenheidsworst kan men met geen mogelijkheid meer op de tong terugbrengen.

Het ergste van den woningnood is geleden. De verdedigingsbelasting is op het biljet van

uw inkomstenbelasting weggemoffeld, een symbolische handeling.

Het indexcijfer daalt weer, ofschoon vaak met lappende traagheid.

Het reizen naar het buitenland is weer mogelijk, zonder dat gij u aan bad-dwang behoeft te onderwerpen of ter benoeding van de vereischte papierassen van het kastje naar den muur wordt gestuurd.

Briand en Chamberlain durven zich met Stresemann en dan nog wel genoeglijk lachend op één foto te vertoonen.

Er worden weer internationale kongressen gehouden, waar de gedelegeerden elkander waardeeren.

De volkenbond moge meer met gelatenheid dan met macht zijn bekleed, hij heeft toch meer van een embleem dan van een zinloos ornament.

Het sentimentele verbroederingslied blijve om wat liefs ongedicht.

Of wij, eer de naaste groote oorlog uitbreekt — want wij zijn noch utopisten noch illusionisten — de nasleep van den laatsten oorlog zal zijn genihleerd — wij kunnen het niet voorspellen.

Sla de lichtzinnigheid, welke in de jaren 1918 tot 1928 zich epidemisch heeft verspreid met bezorgdheid gade; ontveins u niet, hoe er — en dat niet uitsluitend bij de jongere generatie — naar het profetische woord stank is gekomen voor specerij, lossigheid voor een gordel; vergold de toekomst niet — maar erken niettemin, dat onze druk in menig opzicht is verlicht.

Erken, dat Godzelf dien heeft verlicht.

Niet het idealisme van Wilson, niet de sabelslag op een onschuldige en geduldige tafel aan de Russische grens, niet de Duitse Ausdauer bij de... Geallieerden, niet de verteerde mentaliteit bij den steenen Poincaré, niet de geest van Genève, Locarno of Lugano, ofschoon enkele dezer als middelen mogen aangemerkt, hebben dit bewerkt.

Maar Hij, die de oorlogen doet ophouden tot aan de einden der aarde, den hoeg verbreekt, de spies aan twee slaat, de wagenen met vuur verbrandt.

1918—1928.

Deze jaartallen hebben voor ons vaderland nog een andere beteekenis.

Tegen het eind van 1918 dacht Troelstra zijn slag te slaan.

Hij deed de roode haan der revolutie tot zevenmaal kraaien.

Hem wenkte, naar hij meende, het ambt van president van de republiek der Nederlanden.

Hij voelde zich reeds collega van Ebert.

Hij zon op een staatsgreep made in Germany.

Hij wierp „de groote vellen“, waarvan hij in de Tweede Kamer zijn redevoeringen placht voor te dragen, weg en improviseerde: het leger staat niet meer aan den kant van de regeering, maar heeft onze zijde gekozen, de politie in de groote steden is op de hand van het proletariaat, wilt gij bloedvergieten voorkomen, geef mij dan de kroon.

Maar toen overstroemde een vloedgolf van vaderlandsliefde, als hij menschenheugenis niet was aanschouwd ons erf.

Toen schaarde zich jong en oud om den troon onzer Vorstin.

Toen scheen opeens socialisme en kommunisme te zijn weggevaagd.

Toen zongen ook zij, die anders wel beweerden, dat vele Oudtestamentische psalmen niet meer voegen in den mond der Nieuwtestamentische gemeente, uit de volheid huns gemoeds mee:

Gewis, hoe hoog de nood mag gaan,
God zal zijn vijands kop verslaan,
Dien haargen schedel vellen,
Die trotsch, wat heilig is, onteert,
En, daar hij schuld met schuld vermeert,
Zich tegen Hem durft stellen."

Het Calvinisme won het van het Humanisme. Neen, des vijands kop was niet het hoofd van Troelstra.

De harige schedel was niet de kruin van den Filistijnschen David.

Troelstra en Wijnkoop verdwenen in den dankstond uit het oog der gemeente. De onheilige machten van socialisme en kommunisme werden alleen gezien.

En thans....

Troelstra kan groote noch kleine vellen meer beschrijven.

Hij moet thans zijn gedenkschriften dikteeren. Zijn hand is verlamd.

Wijnkoops rietstaf, Moskou, is doorgebroken.

Wij juichen niet, allermint om Troelstra's lot. Diepe deernis gaat van het ware christenhart tot hem uit.

Zoo hij aan het noodige gebrek had, dan waren de christenen ertoe in staat om een inzameling voor hem te houden.

Want hij is hun vijand.

Daarom hebben zij hem naar Christus' gebod lief.

En wanneer dan op den Oudejaarsavond de nooden van land en volk den Heere worden opgedragen, dan vergeet men de aanvoorders van hen, die het Goddelijk gezag wilden en willen omverwerpen, dan vergeet men inzonderheid den zoo tragisch getroffen Troelstra niet.

Wij juichen niet, want nog vormen socialisme en kommunisme een macht, een groeiende macht.

Doch 1918 heeft ons geleerd: bij den Heere zijn uitkomsten.

Het sovjetistisch avontuur mislukte volkomen. En die mislukking werd gedurende tien jaren gekonsolideerd.

Dat gedenken wij in 1928.

Wij traden in 1928 niet tien, maar nog meer jaren in de geschiedenis terug.

Of we ook nu reeds het vijftigjarig bestaan van de Antirevolutionaire partij hadden te gedenken, staat niet vast.

Het pas verschenen gedenkboek „Schrift en Historie" schijnt dit wel als feit te aanvaarden, maar de auteurs, die het samenstellen, oordeelen daarover misschien niet eenstemmig.

De heer Colijn schrijft in de inleiding op dat werk: „Uit de correspondentie met deze kiesverenigingen en na overleg o.a. met de Geer, Gramma, de Savornin Lohman, Donner, Elout van Soeterwoude en Teding van Berkhout is het stuk geboren, dat den 1en Januari 1878 in het licht gezonden werd en dat — met eenige sindsdien aangebrachte, niet overbelangrijke wijzigingen — nog heden ten dage de uitdrukking onzer politieke geloofsbelijdenis vormt. Met de aanvaarding van dit Program door de verschillende kiesverenigingen — hetgeen in den loop van 1878 plaats vond — werd tevens de band gelegd, die de vaste politieke organisatie mogelijk maakte, waaraan zoo dringend behoefte bestond en die tot het jaar 1878 steeds ontbroken had. Daarom is dat jaar 1878 het begin onzer politieke jaartelling. Kunnen wij als belijders der A.R. richting in Nederland bogen op de geschiedenis van een eeuw, als georganiseerde partij vangt ons bestaan eerst aan in 1878".

Prof. Dr. Diepenhorst schijnt veel te gevoelen voor 1879. Van hem leest men in ditzelfde boek: „Het jaar 1879 vormt een keerpunt: sindsdien treden vertegenwoordigers der anti-revolutionaire partij in de Staten-Generaal op naar geordend verband.... Met die machteloosheid raakte het in 1879 gedaan. Typeerend is de uittaling van den heer Rutgers van Rozenburg — voor geen klein geruchtje vervaard — in de zitting der Tweede Kamer van 21 November 1879: „Neen, Mijne Heeren! licht niet! De kerkelijken zijn geen element om mede te lachen. Als men ze heeft niet mate, zijn ze een kostbaar middel tot loutering

van de liberalen, maar als men er te veel van heeft, is dit veeleer om te huilen".

..... Op Maandag 14 April 1879 (no. 2165) vangt reeds de reeks artikelen over De Juni-Stembus (in „De Standaard") aan en van dien dag af kregen de „mannen-broeders" electoraie teerkost op hun levensweg mee. In het nummer van 12 Mei 1879 (no. 2188) wordt mededeeling gedaan dat het Centraal Comité zich definitief gevormd heeft."

Het artikel van den heer R. A. den Ouden vermeldt: „Op Donderdag, den 3den April van het jaar 1879, werd in de zoogenaamde „Schilderijzaal" van het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht voor de eerste maal een vergadering gehouden van het „Voorloepig Centraal Comité van Antirevolutionaire Kiesverenigingen" met afgevaardigden dier kiesverenigingen en Redacteuren van Antirevolutionaire bladen. Onze eerste Deputatenvergadering". Hij beschouwt 1878 als het eigenlijke stichtingsjaar der georganiseerde Antirevolutionaire Partij. Daarin had de voorbereiding plaats.

Verloopen deze meeningen niet uiteen, indien ze al verschillen.

De harmonistiek heeft hier al een bijzonder gemakkelijke taak.

De vraag van Jesaja: „Zou een land kunnen geboren worden op een eenigen dag? Zou een volk kunnen geboren worden op een eenige reize?" is toepasselijk op een partij.

Maar als men een datum moet kiezen tot gezamenlijk gedenken, dan beveelt zich die van den 3den April 1929 wellicht het meest daartoe aan. Daaraan is het voordeel verbonnen, dat dan „Schrift en Historie" tijdig is verschenen.

Van een andere gebeurtenis in 1878 is echter wel een datum, waaraan niet getornd kan worden, aan te geven n.l. van het Volkspetitionnement.

Den 3den Augustus is daarvan terecht gedacht: tenis gevierd.

Het Volkspetitionnement!

Feit van machtige betekenis voor heel het christelijk volksdeel.

Geloofsdaad, waarvan wij als kinderen de vruchten hebben geplukt en waarvan onze kinderen ze opnieuw plukken.

Eerste sein tot vrijmaking van ons onderwijs.

Men herleze uit het smeekschift door onze negentiende-eeuwsche edelen Koning Willem III aangeboden deze ontroerende passage:

„Met eerbiedigen ernst, maar toch ook met vrijmoedigen aandrang, komen we U daarom vragen, Sire!: Zal het daar dan metterdaad toe moeten komen?"

Toe komen moeten, onder de regeering van een Vorst, die in het gedenkwaardig jaar van 1856, met zulk een trouw en zulk een fierheid, ons den moed bergaf door zijn koninklijk optreden.

Toe komen moeten, in een tijdsgewricht, waarin de staatkundige woeling al meer het hoofd opsteekt, om de vastheid van elk gezag los te wrikken.

Toe komen moeten, nu merkbaar in alle rangen en standen, de liefde voor wat hoog en heilig is, daalt?

Sire, zal dat goed voor Uw land en volk, zal dat goed voor de nationale toekomst, of (waarom het niet uitgesproken?) zal dat goed voor God zijn, indien men in Nederland, op den klassieken bodem der gewetensvrijheid, voortaan, de rijkere uitgezonderd, geen „school met den Bijbel" meer voor zijn kinderen zal kunnen hebben?

Het behoeft toch aan den voet eens Troons, waarop Oranje de souvereiniteit draagt, geen herinnering, hoe in dat Woord van God de kracht van het volksleven der Hervormden, de steun van het gezag, de zenuw der conscientievrijheid en de hefboom tot nationale veerkracht ligt.

Zoolang dat Woord in eere was, heeft de Al-machtige, mee door Uw doorluchte vaderen, ons land steeds mildelijk gezegend.

En omdat wij aan dat Woord gelooven, nog gelooven met ons gansche hart, Sire, hebben we bij den heiligen Doop eenmaal plechtiglijk voor den God Uwer en onzer Vaderen de gelofte gedaan, om onze kinderen in hun opvoeding bij dat Woord te houden.

Daarom dan, geëerbiedigde Koning, neemt een deel van Uw volk ootmoedelijk maar ook met stil vertrouwen, zijn toevlucht tot Uwer Majesteits troon, om het op Uw koninklijk hart te binden,

of het toch Uwe Majesteit believen mocht, Har-
hooge medewerking tot zulk een verorgering van
het ons aangedane onrecht nimmer te verleenen,
en U alzoo te smeeken: „Plaats, Sire, on-
der zulk een wetsvoordracht Uw ko-
ninklijke handteekening nooit!"

Het is of men hieruit een Ezra of Nehemia hoort spreken.

Een meesterstuk van eerbiedige vrijmoedigheid. Men weet het, de uitslag werd een tegenslag.

Maar de tegenslag werd een bron van energie. Op den Oudejaarsavond moogt gij gedenken, dat God u dit deed gedenken.

Doch als gij de portretten van de leiders dier volksbeweging ziet, dan schijnen die oogen, zoo vol van kalme vastberadenheid, u een vraag te stellen.

Zou het ook deze kunnen zijn: „Waarom zie ik dan eens ieglijken mans handen op zijn lenden als van een larende vrouw?"

Heeft het geloof dier mannen bij ons niet in menig opzicht plaats gemaakt voor kansberekening?

Zijn wij niet doodelijk benauwd voor tegenslagen? Durven we nog wel te wagen?

Gedenken dringt tot vergelijken.

En valt de vergelijking in ons nadeel uit — wie zou daaraan twijfelen? — dan is er reden tot verdoemdiging voor onzen God.

Uit het vele, dat te gedenken viel zij nog di gemeld, de tweehonderd-en-vijftigste verjaring van Hunyans Christenreis.

Het is zeker iets eenigs, dat aan de verjaring van een boek over heel de wereld zulk een aandacht is geschonken. Ook ons land liet zich in deze niet onbetuigd.

Dit laat zich alleen daaruit verklaren, omdat het boek zelf eenig is.

Daarmee is het merkwaardige niet opgelost.

Er ligt iets verwonderlijks in, dat een boek dat zeer bepaald in Calvinistische sfeer zijn lezen overplaatst, na de Schrift het meest gelezen werd en wordt.

En dat, hoe weinig er ook van de toekomst en inzonderheid van de toekomst van boeken geprofeteerd kan worden, juist van dit boek veilig kan worden voorspeld, dat het tot de wederkomst van onzen Heere Jezus Christus een roeping zal vervullen.

Hoeveel tegenstand het Calvinisme ook ontmoet, door dit boek, dat getuigt van vrije genade, van algeheele verdorvenheid, van plaatsvervangende borggerechtigheid, van hemel en hel, zal het invloed blijven oefenen ook dan, wanneer de dagen voor de christenheid boozter zijn dan nu.

Wanneer de geestesproducten van een voor den welwillenden wereldling pasklaar gemaakte leer, van een verwaterd christendom reeds lang zijn verpulverd, zal Bunyan met zijn orthodoxe leer van de inspiratie des bijbels nog altijd als apologet van het Calvinisme optreden.

Hij zal de eere Gods uitroepen in een wereld, welke de eer van den mensch het doel der diegen zal achten.

Is dit geen gedenken waard?

Mocht gij en ik op den Oudejaarsavond een weinig verkeeren in denzelfden droomtoestand, als waarin Bunyan Christen en Hoop de hemelpoort zag naderen en waarvan hij deze beschrijving geeft:

„Toen zag ik in mijn droom, dat hun door de mannen in lichtgewaad gezegd werd om aan de poort te kloppen. Dit deden zij, en nu ver-
toonden zich boven de poort Henoeh, Mozes, Elia en anderen, wien gezegd werd: deze reizigers zijn gekomen uit de stad Verderf en dat wel uit op rechte liefde voor den Koning dezer plaats. En toen gaven de pelgrims, ieder voor zich de teeken over, die zij bij den aanvang van hun tocht ontvangen hadden, welke daarop tot den Koning gebracht werden. Toen de Koning de rol had gelezen zeide hij: waar zijn die mannen? En hem werd dit antwoord gegeven: zij staan buiten aan de poort. Toen beval de Koning de poort te openen, „opdat", zeide hij, „het rechtvaardige volk, dat de getrouwigheden bewaart, daardoor inga-
Nu zag ik in mijn droom, dat deze beide man-
nen de poort binnengingen, en eerst bij het in-
treden zelf werden zij geheel van gedaante ver-
anderd en bedekte hen een kleed, dat schitterde
als het fijnste goud. Er waren er daar met harpen

en kronen
toegeschal en
Toen hoorde
de klokken
den, en dat
vroude uwa
nen zelf met
die op den
zegging en
in eeuwighen
Wanneer
den in het
en Hoop
emde des

Een lied,
der tranen.

Pange ver
en over die
is, kan hij
hier is, ster
nacht van d
gedreven op
is het vaste
de sterfeling

Maar als
den, dan he
te letten".
en de bekle
naar boven
zijn ontrust
zullen niet

Dat is Go
Steds deze
hoeveel ge
hooren — a
ander en

Wij men
blik. Alld
alles, wat
Nichts beste
geid, van
vergaat en
wer waders
van de rots

Maar die
Hoe lange
voortgestuw
Hij is deze

Dat is Go
vergaat, ma
Dat is ut
Rondom he
nergens wa
staan. Man
in het mi
klem hij d
staan op d

Bijna is
gen — en
straks zulle
roepen doe
is voorbijge

Daar tril
in deze de
Er is iet
Van het vo
jugende bes
dreden wor

Dag aan
de beuwig
we hooren
om te den
tende eeuw

Tijd? Wo
de eenzam
schen zijn.
We hebben
waarmee y
een avond
als staan v
lige mensc
zichzelf. D
aan met zc

Daar is het veilig en daar kunnen we wachten den dag, dat Jezus komt.

C. B.

KERKELIJK LEVEN.

De brochure van Ds Schilder.

Om wat schot te brengen in de plaatsing van de voorradige copy, zetten we voor een week onze rubriek stop. Slechts voor één zaak vragen we de aandacht.

Elders kondigt Ds Schilder naar redactioneel regel zelf zijn brochure aan: Een hoornstoot tegen Assen?

Maar ik wil hier toch een gedachte in overweging geven, welke hij stellig niet ter sprake zal brengen.

De brochure van den anonymus (die gelijk men weet voor ons geen anonymus meer is), waartegen de brochure van Ds Schilder zich richt, wordt op ruime schaal van schismatische zijde verspreid.

In „W. en G.“ kon men lezen, hoe ze voor een kwartje verkrijgbaar wordt gesteld.

En naar ik hoor wordt ze aan kandidaten, die examen doen voor de classes onzer Kerken en ook wel aan anderen gratis toegezonden.

Zou het nu geen aanbeveling verdienen, om de brochure van Ds Schilder, die de beschuldigingen van den anonymus letterlijk uiteenrafelt, zoodat er niets, maar dan ook niets van overblijft, te brengen in de gezinnen van onze dwalende broeders en zusters, opdat zij beter worden ingelicht?

Zij toch lezen onze bladen in den regel niet.

Zij worden slechts door schismatische of liberale pers op de hoogte (?) gehouden.

En nu kan de brochure van Ds Schilder zoo uitnemend dienen om hen tot nadenken te brengen.

Zij is pittig en puntig, maar ook rustig en waardig geschreven.

Zij doet, wat reeds herhaaldelijk gedaan is, de meereendeels ondeklachten van den anonymus afwijzen, maar ze doet dit, gelijk te verwachten was, op oorspronkelijke wijze, zoodat zij toch de bekoring van het nieuwe heeft. Als men haar bij de schismatische broeders en zusters aan huis bezorgt, behoeft men niet bevreesd te zijn, dat ze niet gelezen wordt.

Nu kan men daarvoor op verschillende manier zorgen.

Wie verwant of kennis in de schismatische kerken heeft, kan twee exemplaren van de brochure bestellen, één voor zichzelf en één voor den ander.

Maar allicht meent men dan, dat misschien een ander daarvoor eer in aanmerking komt.

Daarom zou het goed zijn, indien de verspreiding meer georganiseerd geschiedde door middel van een comité.

Nu kan men op plaatsen, waar schismatieken of bezwaarden zijn, gemakkelijk zulk een comité vormen. De som, welke bijeen te brengen is om het plan te volvoeren loopt niet zoo hoog. Immers is het aantal van hen, die voor toezending in aanmerking komen gering vergeleken bij de leden onzer Kerken.

Uitgezonderd dan in Amsterdam-Zuid.

Met het oog op dit laatste rijst de vraag of het niet beter is één comité voor het heele land te vormen.

Wie wil zich daar voorspannen?

Wij zelf kunnen dit niet op ons nemen, maar willen, indien gewenscht, gaarne onze bemiddeling aanbieden om hen, die bereid zijn deze propaganda te voeren, tot elkander te brengen.

Van een grootscheepschen opzet is hier vanzelf geen sprake.

Van groote financiële offers ook niet.

Schismatieken en wankelen vormen bij hooge raming ruim één procent van de leden onzer Gereformeerde Kerken.

Dit komt dus hierop neer, dat honderd leden, groot en klein, zorgen voor één brochure.

Of anders berekend: dat het comité zich belaste met de verzending van 12 à 1500 brochures.

Men zegge niet in zijn haasten: het geeft toch niets, omdat psychologische factoren in de zaak van het schisma telkens sterker blijken dan logische en daartegen geen argumenten baten.

Gij weet nooit wat een woord op zijn pas — en dat is deze brochure — kan uitrichten.

Daarenboven rust op ons ook de plicht te maken, dat niemand te verontschuldigen zij.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST.

Callenbach's Kerstboek

(naar aanleiding van den Iustrumbundel 1928).

Onze lezers kennen de uitgave, waarmee sinds eenige jaren de Vereniging „Christelijke Bibliotheek“ haar nieuwen jaargang begint, het Kerstboek, gewoonlijk met den naam van den Uitgever: Callenbach's Kerstboek genoemd. Velen zullen als lid van deze vereniging, die al meer dan 30 jaren haar verdienstelijk werk heeft verricht, de verschillende edities van dat kerstboek bezitten, en ook is elke nieuwe proeve bij zijn ver-

worstelen aan dien greep; en hoor, daar klinken de klokken der eeuwigheid, het lied van het vergaan.

Dat is het beangstigende van den Oudejaarsavond. Die huiveringwekkende wetenschap, dat we vergaan: dat we ons haasten naar de eeuwigheid. En dat er niets is hier beneden, waaraan we ons vast kunnen houden.

We haasten ons voorbij. Met onze schuld, waarmee we straks voor God moeten verschijnen. Met het leven, dat Hij ons gaf — en wat zullen we antwoorden op de vraag, wat we er mee hebben gedaan? Met de zonde, die elk onzer dagen bedreven werd, vaak tegen beter weten in.

Waaraan zullen we ons dan vasthouden? Wat is er dan, dat ons steun kan bieden om niet te vergaan?

Hier beneden is het niet. „Maar Gij zijt Dezelfde“. Zie, daar is de Rots der eeuwen, waarop zondaars kunnen staan om niet verzwolgen te worden in den stroom en niet te vergaan in het gericht.

Laat ons dan opklimmen naar die heilige bergen, waar het veilig is, en waar een zondaar schuilen kan. Daar staat men veilig. Daar komt niemand om, die met den nood van zijn leven schuilplaats zoeken kwam op die Rots.

Want dat God dezelfde is, dat is nog veel meer, dan alleen uitdrukking van het op zichzelf weinig zeggende begrip van onveranderlijkheid.

Die naam: Dezelfde, legt verband tusschen verleden en heden. Ge denkt er altijd iets naast als ter vergelijking. Er hoort iets ter vergelijking op te volgen: Dezelfde als...

God is dezelfde — ge voelt wel, dat is op zichzelf niet compleet. Daar hoort nog iets achter als tweede lid der vergelijking. Wat er achteraan hoort, staat hier niet. Ge moogt er schier oneindig veel achter plaatsen, lezer. Wil ik u een paar dingen er achter schrijven?

God is dezelfde, als Hij aan de mannen en vrouwen zich heeft getoond, van wie de Heilige Schrift en historie vermelden als om strijd, dat tus. Hij was hun de vergewende en de barmhartige en de zegenende en de verhoorende God. En Hij is nog Dezelfde, als Hij voor hen is geweest.

Hij is dezelfde als Hij aan onze vaders is geweest. We hebben uit het leven van onze vaders gehoord van Zijn liefde en genade en uitredding en trouw — en Hij wil dezelfde zijn aan ons.

Hij is dezelfde nog als Hij vroeger zich aan ons heeft getoond. Hij heeft gezegend en geholpen — en Hij blijft onveranderd zichzelf gelijk.

Schrift en historie vermelden als om strijd, dat Hij is de genadige en de ontfermende en de getrouwe en de wijze — en wat zal ik meer zeggen? En Hij is dezelfde, als Hij van zich in Zijn Woord spreekt en in de geschiedenis van Zijn volk.

Dan mogen we het wagen, lezer, om op die Rots te gaan klimmen! Als Hij dezelfde is, als Hij heeft gezegd en als Hij dezelfde blijft als Hij steeds is geweest, ja, dan kunnen zondaars als wij het wagen om onze zondige voeten te planten op die Rots, waar het veilig is. Dan durven we het wagen, om andere zondaars na te klimmen en onze ziel en ons leven in het vergaan te bergen in Zijn getrouwe hand.

We hebben het immers ondervonden, dat Hij dezelfde is. Dat Hij woord hield. Dat Hij Zijn beloften vervulde tot de laatste toe.

En nu het jaar sterft, en we de ernstige Oudejaarsklanken hooren dreunen in ons leven en door ons hart — nu grijpen we ons vast aan dien God. En als om te motiveeren, waarom we het willen wagen met Hem, en met Hem alleen, zeggen we tot Hem: „Gij zijt dezelfde“.

We zeggen het dankend, want Hij heeft het getoond.

En we zeggen het geloofig, als we hooren het lied van het vergaan. Dan houden we ons vast aan Hem alleen. Dan klimt onze voet opwaarts naar Hem heen. Het mag, lezer, want Jezus Christus heeft dien weg gebaad voor zondaars.

Als dan straks de Oudejaarsklokken u roepen het lied van sterven en vergaan, klim dan opwaarts naar Hem heen, om te schuilen aan Zijn hart en berging te zoeken daar voor den komenden toorn.

Nergens is het vaste punt, waar we kunnen staan.

Nergens, dan op die Rots.

UIT DE SCHRIFT.

De Rots der Eeuwen.

... maar Gij zijt dezelfde en Uwe jaren zullen niet geëindigd worden. Ps. 102:28.

Een lied, in de donkerheid gezongen. Een kind der tranen.

Grange verschrikking viel over den zanger heen en over die rondom hem zijn. En hij wat beneden is, kan hij ook geen hulp verwachten. Alles, wat hier is, sterft weg en zinkt straks weg in den nacht van den dood. Het verglijdt en wordt voortgedreven op de stroomen van den tijd. Nergens is het vaste punt, waarop men steunen en waaraan de sterveling zich vasthouden kan.

Maar als dan de zanger heeft rondgezien beneden, dan heft hij den blik opwaarts, „om op God te letten“. Dan beurt hij het oog uit de nevelen en de beklemmende donkerheid van wat hier is, naar boven. Daar is het vaste steunpunt voor zijn ontruste ziel: Gij zijt dezelfde, en Uwe jaren zullen niet geëindigd worden.

Dat is God nu: Dezelfde. Die nooit verandert. Steeds dezelfde. Hoeveel jaren ook voorbijgaan: hoeveel geslachten ook van dien God zien en hooren — altijd weer en altijd nog dezelfde, onveranderd en onveranderlijk.

Wij menschen blijven niet dezelfde. Geen oogenblik. Altijd het wisselen en het veranderen. En alles, wat wij zien, verandert evenals wij zelf. Niets bestendigs hier beneden. Dezelfde — dat geldt van niemand en niets. Alles verglijdt en vergaat en drijft voorbij als de koude bergstroom, wier wateren rusteloos bruisen langs den voet van de rotsen voorbij.

Maar die rots — die blijft staan. Onveranderd. Hoe lange jaren en hoeveel eeuwen ook de golven voortgestuwd worden langs zijn voet — hij staat. Hij is dezelfde na eeuwen nog.

Dat is God. Dezelfde. De Rots der eeuwen. Alles vergaat, maar Hij blijft en Hij staat.

Dat is nu de troost van den geloovigen zanger. Rondom heeft hij tevergeefs uitgezien naar hulp, en nergens was een vast punt, waarop zijn voet kon staan. Maar hij zag God, zijn God, als de Rots in het midden van den stroom — en jubelend klom hij opwaarts, om met beide zijn voeten te staan op die Rots, waar het veilig is.

Bijna is 1928 voorbijgesnel. Nog een paar dagen — en het is geschied. Het jaar sterft, en straks zullen de klokken met machtige stemmen roepen door den onrustigen nacht, dat het oude is voorbijgegaan en het nieuwe is aangevangen.

Daar trilt een huivering door de menschenziel in deze dagen.

Er is iets van eeuwigheidsbesef, dat ontwaakt. Van het voorbijgaan en versterven. Dat angstaanjugende besef, dat het alles voorbijgaat en weggedreven wordt naar de mysterieuze eeuwigheid heen.

Dag aan dag gaan we heen en haasten ons naar de eeuwigheid. En toch, we merken het niet en we hooren het niet. We hebben geen tijd immers, om te denken over ons vergaan en over de wachtende eeuwigheid.

Tijd? Wel, we hebben voor niets meer tijd. Op de eenzame dorpen, zegt men, moeten nog menschen zijn, die tijd hebben, maar wij niet meer. We hebben zelfs geen tijd, om te meten de snelheid, waarmee we gaan naar de eeuwigheid. Maar op een avond als de komende Oudejaarsavond is het, als staan we even stil. Dan komt de onevenwichtige mensch van dezen tijd even tot rust en tot zichzelf. Dan is het, als grijpt hem de eeuwigheid aan met zooveel geweld, dat hij zich niet kan ont-